

Wymagania na oceny do historii dla szkoły podstawowej „Wczoraj i dziś” kl. 7

Wymagania na oceny uwzględniają zapisy podstawy programowej z 2017 r. oraz zmiany z 2024 r., wynikające z uszczuplonej podstawy programowej.

Temat lekcji	Materiał nauczania	Odniesienia do podstawy programowej.	Ocena dopuszczająca Uczeń:	Ocena dostateczna Uczeń:	Ocena dobra Uczeń:	Ocena bardzo dobra Uczeń:	Ocena celująca Uczeń:
Rozdział I: Europa po kongresie wiedeńskim							
1. Kongres wiedeński	<ul style="list-style-type: none"> - okoliczności zwołania kongresu wiedeńskiego - uczestnicy kongresu wiedeńskiego i ich rola w podejmowaniu decyzji - „sto dni” Napoleona, jego klęska pod Waterloo i ostateczny upadek cesarza Francuzów - postanowienia kongresu wiedeńskiego - zmiany ustrojowe i terytorialne - Święte Przymierze - jego cele i uczestnicy - znaczenie terminów: <i>restauration</i>, <i>legitymizm</i>, <i>równowaga europejska</i> 	<ul style="list-style-type: none"> - omawia decyzje kongresu wiedeńskiego w odniesieniu do Europy, w tym do ziem polskich (XIX.1) 	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia znaczenie terminów: <i>restauration</i>, <i>legitymizm</i>, <i>równowaga europejska</i>; - zna datę obrad kongresu wiedeńskiego (1814-1815); - wskazuje na mapie państwa decydujące na kongresie wiedeńskim; - podaje przyczyny zwołania kongresu wiedeńskiego. 	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia znaczenie terminów: abdykacja, Święte Przymierze; - zna daty: bitwy pod Waterloo (18 VI 1815), podpisania aktu Świętego Przymierza (IX 1815); - prezentuje główne założenia Ładu wiedeńskiego; - przedstawia decyzje kongresu dotyczące ziem polskich. 	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia znaczenie terminu Związek Niemiecki; - zna datę „stu dni” Napoleona (III-VI 1815); - identyfikuje postać Aleksandra I; - przedstawia i wskazuje na mapie zmiany terytorialne w Europie po kongresie wiedeńskim. 	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia znaczenie terminu „sto dni”; - identyfikuje postacie: Franciszka I, Fryderyka Wilhelma III, Aleksandra I; - omawia przebieg „stu dni” Napoleona; - ocenia zasady, na których podstawie stworzono Ład wiedeński; - przedstawia działalność Świętego Przymierza. 	<ul style="list-style-type: none"> - ocenia postawę Napoleona i Francuzów w okresie jego powrotu do kraju; - ocenia zasady, w oparciu o które stworzono Ład wiedeński; - ocenia działalność Świętego Przymierza; - wyjaśnia, dlaczego Turcja nie przystąpiła do Świętego Przymierza.
2. Rewolucja przemysłowa	<ul style="list-style-type: none"> - przyczyny rewolucji przemysłowej - uwarunkowania i kierunki rozwoju przemysłu w Europie - pierwsze wielkie ośrodki przemysłowe w Europie - rozwój transportu - skutki gospodarcze rewolucji przemysłowej - wynalazki XIX w. - 	<ul style="list-style-type: none"> - charakteryzuje najważniejsze przejawy rewolucji przemysłowej (wynalazki i ich zastosowania, obszary uprzemysłowienia, zmiany struktury 	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia znaczenie terminów: <i>rewolucja przemysłowa</i>, <i>maszyna parowa</i>, <i>manufaktura</i>; - zna datę udoskonalenia maszyny parowej (1763); - identyfikuje postać Jamesa Watta; - wymienia przyczyny 	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia znaczenie terminów: industrializacja, urbanizacja, kapitalizm; - identyfikuje postacie: Samuela Morse’a; - wymienia gałęzie przemysłu, które 	<ul style="list-style-type: none"> - zna daty: skonstruowania telegrafu (1837); - identyfikuje postać Michaela Faradaya jako konstruktora silnika elektrycznego; - zna zasady kapitalizmu; - wskazuje na mapie państwa, na których 	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia znaczenie terminów: cywilizacja przemysłowa, metropolia; - przedstawia gospodarcze i społeczne skutki industrializacji; - wyjaśnia znaczenie 	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia okoliczności narodzin przemysłu w XIX w.; - ocenia gospodarcze i społeczne skutki rozwoju przemysłu w XIX w.

	elektryczność i początki telekomunikacji – znaczenie terminów: <i>fabryka, industrializacja, urbanizacja, kapitaliści, kapitalizm</i> – postacie historyczne: James Watt, Michael Faraday, Samuel Morse	spolecznej i warunków życia) (XIX.2)	rewolucji przemysłowej.	rozwinęły się dzięki zastosowaniu maszyny parowej; – omawia wpływ zastosowania maszyny parowej na rozwój komunikacji.	terenie rozwinęły się w XIX w. najważniejsze zagłębia przemysłowe Europy; – przedstawia konsekwencje zastosowania maszyny parowej dla rozwoju przemysłu.	wynalezienia elektryczności dla rozwoju przemysłu i komunikacji; – opisuje sposób działania maszyny parowej.	
3. Nowe idee polityczne	– nowe ideologie: liberalizm, konserwatyzm, socjalizm i komunizm – teoretycy nowych ideologii – aspekty gospodarcze i społeczno-polityczne nowych ideologii – narodziny ruchu robotniczego – związki zawodowe – znaczenie terminów: <i>ideologia, wolna konkurencja, strajk, związek zawodowy</i> – postacie historyczne: Adam Smith, Edmund Burke, Robert Owen, Karol Marks	– omawia główne założenia nowoczesnych ruchów politycznych (socjalizm, ruch ludowy, ruch narodowy) (XXIII.4)	– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>ideologia, proletariatu, strajk, fabrykanci</i> – wymienia ideologie społeczno-polityczne w XIX wieku.	– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>liberalizm, konserwatyzm, socjalizm, komunizm, związek zawodowy</i> – identyfikuje postacie: Edmunda Burke’a, Karola Marksa, Adama Smitha; – charakteryzuje założenia liberalizmu, konserwatyzmu, socjalizmu i komunizmu.	– identyfikuje postacie: Henriego de Saint-Simona, Roberta Owena, Fryderyka Engelsa; – przedstawia warunki pracy dzieci w XIX wiecznych fabrykach; – przedstawia okoliczności narodzin liberalizmu, konserwatyzmu i ruchu robotniczego.	– wyjaśnia znaczenie terminów: wolna konkurencja, liberalizm ekonomiczny, <i>manifest komunistyczny</i> ; – zna datę wydania <i>Manifestu komunistycznego</i> (1848); – wyjaśnia różnice między socjalistami i komunistami; – wyjaśnia rolę związków zawodowych w rozwoju ruchu robotniczego.	– ocenia wpływ nowych ideologii na życie społeczne i polityczne w pierwszej połowie XIX w.;

Rozdział II: Ziemie polskie po kongresie wiedeńskim

1. Po upadku Księstwa Warszawskiego	– podział ziem polskich po kongresie wiedeńskim – podstawowe zasady ustrojowe w Królestwie Polskim, Wielkim	– charakteryzuje okres konstytucyjny Królestwa Polskiego –	– wyjaśnia znaczenie terminu <i>uwłaszczenie</i> ; – zna datę powstania Królestwa Polskiego,	– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>autonomia, Galicja, unia personalna</i> ;	– wyjaśnia znaczenie terminów: namiestnik, protektorat; – identyfikuje postacie:	– zna daty: nadania wolności osobistej chłopom w zaborze pruskim (1807), zniesienia pańszczyzny w zaborze	– ocenia skutki reformy uwłaszczeniowej w zaborze pruskim;
-------------------------------------	--	--	---	---	---	---	--

<p>Księstwo Poznańskie i Rzeczypospolitej Krakowskiej</p> <ul style="list-style-type: none"> - sytuacja społeczno-gospodarcza Polaków w zaborach pruskim, austriackim i w Królestwie Polskim - reformy Franciszka Ksawerego Druckiego-Lubeckiego w Królestwie Polskim - reformy uwłaszczeniowe w zaborze pruskim i austriackim - znaczenie terminu: <i>autonomia, protektorat</i> - znaczenie terminu: <i>ziemie zabrane</i> 	<p>ustrój, osiągnięcia w gospodarce, kulturze i edukacji (XX.1)</p> <ul style="list-style-type: none"> - omawia położenie Polaków w zaborach pruskim i austriackim, na obszarze ziem zabranych oraz w Rzeczypospolitej Krakowskiej (XX.3) 	<p>Wielkiego Księstwa Poznańskiego i Wolnego Miasta Krakowa (1815);</p> <ul style="list-style-type: none"> - wymienia ustalenia kongresu wiedeńskiego w sprawie ziem polskich. 	<p>- charakteryzuje ustrój Królestwa Polskiego;</p> <ul style="list-style-type: none"> - wymienia organy władzy określone w konstytucji Królestwa Polskiego; - wymienia reformy Franciszka Ksawerego Druckiego-Lubeckiego; - wymienia ośrodki przemysłowe w Królestwie Polskim; - wskazuje na mapie podział ziem polskich po kongresie wiedeńskim. 	<p>Aleksandra I, Wielkiego księcia Konstantego;</p> <ul style="list-style-type: none"> - charakteryzuje ustrój Wielkiego Księstwa Poznańskiego; - opisuje ustrój Rzeczypospolitej Krakowskiej; - charakteryzuje rozwój gospodarczy zaboru pruskiego i zaboru austriackiego oraz Królestwa Polskiego; - omawia proces uwłaszczania chłopów w zaborze pruskim i austriackim. 	<p>austriackim (1848);</p> <ul style="list-style-type: none"> - wskazuje na mapie najważniejsze okręgi przemysłowe w Królestwie Polskim; - porównuje sytuację gospodarczą ziem polskich pod zaborem. 	<p>- ocenia rozwój gospodarczy Królestwa Polskiego;</p> <ul style="list-style-type: none"> - wymienia wady i zalety ustroju Królestwa Polskiego.
<p>2. Powstanie listopadowe</p>	<p>- znaczenie terminów: <i>cenzura, konspiracja, kaliszanie</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - przyczyny wybuchu powstania listopadowego - przebieg powstania i charakterystyka władz powstańczych - wojna polsko-rosyjska - wielkie bitwy powstania listopadowego - walki powstańcze poza Królestwem Polskim 	<p>- wyjaśnia znaczenie terminu noc listopadowa;</p> <ul style="list-style-type: none"> - zna daty: wybuchu powstania listopadowego (29/30 XI 1830); - identyfikuje postać Piotra Wysockiego; - wymienia przyczyny powstania listopadowego. 	<p>- wyjaśnia znaczenie terminów: <i>cenzura, kaliszanie, konspiracja, dyktator</i>;</p> <ul style="list-style-type: none"> - identyfikuje postacie: Aleksandra I, Józefa Chłopickiego, Mikołaja I; - wymieni miejsca najważniejszych bitew powstania 	<p>- zna daty: bitwy pod Olśzynką Grochowską (II 1831), wojny polsko-rosyjskiej (II-X 1831), bitwy pod Ostrołęką (V 1831), bitwy o Warszawę (6-7 IX 1831);</p> <ul style="list-style-type: none"> - identyfikuje postacie: Ignacego Prądzyńskiego, Emilii Plater; - wskazuje na mapie miejsca najważniejszych bitew 	<p>- zna daty: bitwy pod Stoczkiem (II 1831), bitew pod Wawrem i Dębem Wielkim (III 1831), bitew pod Iganiami i Boremlem (IV 1831);</p> <ul style="list-style-type: none"> - identyfikuje postacie: Józefa Sowińskiego, Jana Skrzyneckiego, Jana Krukowieckiego; - wyjaśnia, jaką rolę w 	<p>- ocenia stosunek władz carskich do opozycji legalnej i nielegalnej;</p> <ul style="list-style-type: none"> - ocenia, czy powstanie listopadowe miało szanse powodzenia.

	<p>– przyczyny klęski powstania listopadowego</p> <p>– znaczenie terminów: <i>noc listopadowa, detronizacja, dyktator</i></p> <p>– postacie historyczne: Piotr Wysocki, Emilia Plater, Józef Sowiński, car Mikołaj I</p>			<p>listopadowego;</p> <p>– omawia przyczyny klęski powstania listopadowego.</p>	<p>powstania listopadowego;</p> <p>– wyjaśnia, jakie znaczenie dla powstania listopadowego miała detronizacja cara Mikołaja I;</p> <p>– opisuje przebieg nocy listopadowej</p> <p>– charakteryzuje poczynania władz powstańczych do wybuchu wojny polsko-rosyjskiej;</p>	<p>życiu Królestwa Polskiego pełnił wielki książę Konstanty;</p> <p>– opisuje przebieg wojny polsko-rosyjskiej;</p> <p>– przedstawia okoliczności powstania opozycji legalnej i cele jej działalności;</p> <p>– przedstawia przebieg walk powstańczych poza Królestwem Polskim.</p>	
<p>3. Polacy po powstaniu listopadowym</p>	<p>– rozmiary i znaczenie Wielkiej Emigracji</p> <p>– skutki powstania listopadowego w Królestwie Polskim i na ziemiach zabranych – represje popowstaniowe</p> <p>– zmiany ustrojowe w Królestwie Polskim</p> <p>– początki rusyfikacji</p> <p>– represje w zaborze pruskim</p> <p>– znaczenie terminów: <i>Statut organiczny, Kościół greckokatolicki, rusyfikacja, katorga</i></p>	<p>– charakteryzuje znaczenie Wielkiej Emigracji (XX.4)</p> <p>– przedstawia przyczyny wybuchu powstania listopadowego, charakter znagań i następstwa powstania (XX.2)</p>	<p>– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>rusyfikacja, Wielka Emigracja</i>;</p> <p>– identyfikuje postacie: Fryderyka Chopina, Adama Mickiewicza, Juliusza Słowackiego;</p> <p>– wymienia przyczyny Wielkiej Emigracji;</p> <p>– wymienia główne kraje, do których emigrowali Polacy po upadku powstania listopadowego;</p> <p>– wskazuje przykłady polityki rusyfikacji w Królestwie Polskim po upadku powstania</p>	<p>– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>zsyłka, represja</i>;</p> <p>– identyfikuje postać Zygmunta Krasieńskiego;</p> <p>– wymienia formy działalności Polaków na emigracji;</p> <p>– omawia przykłady polityki władz rosyjskich wobec Królestwa Polskiego.</p>	<p>– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>Statut organiczny, kontrybucja</i>;</p>	<p>– zna datę wprowadzenia Statutu organicznego (1832);</p> <p>– omawia represje popowstaniowe w zaborze pruskim;</p>	<p>– zna daty: wprowadzenia rosyjskiego kodeksu karnego w Królestwie Polskim (1847);</p> <p>– opisuje działalność kulturalną Polaków na emigracji;</p> <p>– ocenia politykę władz zaborczych wobec Polaków po upadku powstania listopadowego.</p>

			listopadowego.				
4. [5.] Kultura polska pod zaborem	<ul style="list-style-type: none"> - kultura polska i oświata w zaborach pruskim, austriackim i w Rzeczypospolitej Krakowskiej - kultura polska po rozbiorach - idee romantyzmu - osiągnięcia kultury polskiej doby romantyzmu - polski mesjanizm - początki badań historii Polski - znaczenie terminów: <i>racjonalizm, romantyzm, mesjanizm</i> - postacie historyczne: Fryderyk Chopin, Adam Mickiewicz, Juliusz Słowacki, Andrzej Towiański, Artur Grottger, Joachim Lelewel 	<ul style="list-style-type: none"> - charakteryzuje znaczenie Wielkiej Emigracji (XX.4) 	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia znaczenie terminu romantyzm; - identyfikuje postacie: Adama Mickiewicza, Juliusza Słowackiego, Fryderyka Chopina; - wymienia poglądy romantyków. 	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia znaczenie terminu: <i>racjonalizm, mesjanizm</i>; - identyfikuje postacie: Joachima Lelewela, Adama Jerzego Czartoryskiego; - wymienia przykłady dzieł polskich romantyków; - wymienia przykłady szkół działających w Królestwie Polskim. 	<ul style="list-style-type: none"> - identyfikuje postać: Joachima Lelewela, Artura Grottgera; - charakteryzuje warunki, w jakich ukształtował się polski romantyzm; - wyjaśnia, na czym polegał konflikt romantyków z klasykami. 	<ul style="list-style-type: none"> - identyfikuje postacie: Andrzeja Towiańskiego, Artura Grottgera, Antoniego Młaczewskiego; - przedstawia sytuację kultury polskiej po utracie niepodległości. 	<ul style="list-style-type: none"> - zna datę: otwarcia Zakładu Narodowego im. Ossolińskich we Lwowie (1817), otwarcia Uniwersytetu Warszawskiego (1816); - ocenia wpływ romantyzmu na niepodległościowe postawy Polaków
Rozdział III: Europa i świat po Wiosnie Ludów							
1. Stany Zjednoczone w XIX wieku	<ul style="list-style-type: none"> - rozwój terytorialny Stanów Zjednoczonych - rozwój demograficzny, napływ imigrantów, osadnictwo i los 	<ul style="list-style-type: none"> - prezentuje przyczyny i skutki wojny secesyjnej w Stanach Zjednoczonych (XXII.2) 	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia znaczenie terminów: <i>secesja, Północ, Południe, dyskryminacja</i>; - zna datę wojny secesyjnej (1861-1865); 	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia znaczenie terminów: <i>wojna secesyjna, Konfederacja, Unia</i>; - zna datę wydania dekretu o zniesieniu 	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia znaczenie terminów: <i>taktyka spalonej ziemi, abolicjonizm, demokracja, republikańskie</i>; - zna daty: wyboru 	<ul style="list-style-type: none"> - zna daty: bitwy pod Gettysburgiem (VII 1863), kapitulacji wojsk Konfederacji (VI 1865), ataku na Fort Sumter (IV 1861); 	<ul style="list-style-type: none"> - ocenia znaczenie zniesienia niewolnictwa w Stanach Zjednoczonych.

<p>rdzennych mieszkańców Ameryki Północnej</p> <ul style="list-style-type: none"> - dualizm gospodarczy i polityczny Stanów Zjednoczonych w połowie XIX w. - problem niewolnictwa i ruch abolicjonistyczny - przyczyny i przebieg wojny secesyjnej - skutki wojny domowej - znaczenie terminów: <i>abolitionizm, secesja, Unia, Konfederacja, dyskryminacja</i> - postać historyczna: Abraham Lincoln 	<ul style="list-style-type: none"> - identyfikuje postać Abrahama Lincolna; - wymienia przyczyny i skutki wojny secesyjnej. 	<p>niewolnictwa (1863);</p> <ul style="list-style-type: none"> - identyfikuje postacie: Roberta Lee, Ulyssesa Granta; - charakteryzuje sytuację gospodarczą, społeczną i polityczną Północy i Południa; - wymienia skutki wojny secesyjnej. 	<p>Abrahama Lincolna na prezydenta USA (1860), secesji Karoliny Południowej (1860), powstania Skonfederowanych Stanów Ameryki (1861);</p> <ul style="list-style-type: none"> - opisuje przebieg wojny secesyjnej; - wyjaśnia, jakie konsekwencje dla dalszego przebiegu wojny miał dekret o zniesieniu niewolnictwa; - dzieli skutki wojny secesyjnej na: społeczne, polityczne i gospodarcze. 	<p>- wskazuje na mapie etapy rozwoju terytorialnego Stanów Zjednoczonych w XIX w.;</p> <ul style="list-style-type: none"> - porównuje sytuację gospodarczą, społeczną i polityczną Północy i Południa. 	
<p>2. Zjednoczenie Włoch i Niemiec</p>	<ul style="list-style-type: none"> - opisuje procesy zjednoczeniowe Włoch i Niemiec (XXII.1) 	<p>- wyjaśnia znaczenie terminu <i>wyprawa „tysiąca czerwonych koszul”</i>;</p> <ul style="list-style-type: none"> - zna daty: wojny Prus z Austrią (1866), wojny francusko-pruskiej (1870-1871); - identyfikuje postacie: Wilhelma I, Wiktora Emanuela II, Ottona von Bismarcka; - wyjaśnia, jaką rolę w zjednoczeniu Włoch 	<p>- zna daty: bitwy pod Magenta i Solferino (1859), wojny Prus i Austrii z Danią (1864), bitwy pod Sadową (1866), bitwy pod Sedanem (1870);</p> <ul style="list-style-type: none"> - przedstawia skutki zjednoczenia Włoch i Niemiec dla Europy; - opisuje przebieg procesu zjednoczenia Niemiec; - wyjaśnia, dlaczego Piemont stał się 	<p>- zna daty: wojny Piemontu z Austrią (1859), wybuchu powstania w Królestwie Obojga Sycylii (1860), zajęcia Wenecji przez Królestwo Włoch (1866), zajęcia Państwa Kościelnego przez Królestwo Włoskie (1870);</p> <ul style="list-style-type: none"> - identyfikuje postacie: Henriego Dunant'a; - wskazuje na mapie 	<p>- ocenia metody stosowane przez Ottona Bismarcka i Giuseppe Garibaldiego w procesie zjednoczenia swoich państw.</p>

<p>3. Kolonializm w XIX wieku</p>	<p>polityka Otrona von Bismarcka – wojny Prus z Danią, Austrią i Francją oraz ich znaczenie dla poszerzenia wpływów pruskich w Niemczech – proklamacja Cesarstwa Niemieckiego – znaczenie terminów: „<i>czzerwone koszule</i>” – postacie historyczne: Wiktor Emanuel II, Giuseppe Garibaldi, Otto von Bismarck, Wilhelm I</p>	<p>– wyjaśnia przyczyny, zasięg i następstwa ekspansji kolonialnej państw europejskich w XIX wieku (XXII.3)</p>	<p>– wyjaśnia znaczenie terminu <i>kolonializm</i>, <i>metropolia</i>, – identyfikuje postać królowej Wiktorii; – wymienia państwa, które uczestniczyły w kolonizacji Afryki i Azji.</p>	<p>odegrał Giuseppe Garibaldi; – wyjaśnia, jaką rolę w jednoczeniu Niemiec odegrał Otto von Bismarck.</p>	<p>osrodkiem jednoczenia Włoch; – omawia skutki wojen Prus z Danią i Austrią dla procesu jednoczenia Niemiec; – przedstawia przyczyny, przebieg i skutki wojny francusko-pruskiej.</p>	<p>etapy jednoczenia Włoch i Niemiec.</p>	<p>– ocenia politykę mocarstw kolonialnych wobec podbitych ludów i państw.</p>
	<p>– przyczyny ekspansji kolonialnej w XIX w. – kolonizacja Afryki – polityka kolonialna w Azji – gospodarca i społeczna rola kolonii w XIX w. – konflikty kolonialne – imperium kolonialne Wielkiej Brytanii – znaczenie terminu <i>kolonializm</i>, <i>wojny burskie</i> – postacie historyczne: królowa Wiktorii</p>	<p>– wyjaśnia znaczenie terminu <i>kolonializm</i>, <i>metropolia</i>, – identyfikuje postać królowej Wiktorii; – wymienia państwa, które uczestniczyły w kolonizacji Afryki i Azji.</p>	<p>– wyjaśnia znaczenie terminu <i>kompania handlowa</i> – wskazuje państwa, które posiadały najwięcej kolonii; – wymienia przyczyny i skutki ekspansji kolonialnej.</p>	<p>odegrał Giuseppe Garibaldi; – wyjaśnia, jaką rolę w jednoczeniu Niemiec odegrał Otto von Bismarck.</p>	<p>osrodkiem jednoczenia Włoch; – omawia skutki wojen Prus z Danią i Austrią dla procesu jednoczenia Niemiec; – przedstawia przyczyny, przebieg i skutki wojny francusko-pruskiej.</p>	<p>etapy jednoczenia Włoch i Niemiec.</p>	<p>– ocenia politykę mocarstw kolonialnych wobec podbitych ludów i państw.</p>

4. Przemiany polityczno-społeczne w Europie	<ul style="list-style-type: none"> - demokracja życia politycznego - rozwój ruchu robotniczego - narodziny nurtu socjaldemokratycznego - ideologia anarchistyczna - początki chrześcijańskiej demokracji - rozwój ideologii nacjonalistycznych - wpływ przemian cywilizacyjnych na proces emancypacji kobiet - znaczenie terminów: <i>społeczeństwo industrialne</i>, <i>anarchizm</i>, <i>nacjonalizm</i>, <i>syjonizm</i>, <i>emancypacja</i>, <i>suffrażystki</i> - postać historyczna: papież Leon XIII 	<ul style="list-style-type: none"> - wymienia nowe idee polityczne i zjawiska kulturowe, w tym początki kultury masowej i przemiany obyczajowe (XXII.4) 	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia znaczenie terminów: <i>system republikański</i>, <i>monarchia parlamentarna</i>, <i>demokratyzacja</i>; - wyjaśnia, na czym polegał proces demokratyzacji; - wymienia nowe ruchy polityczne w Europie drugiej połowie XIX w. 	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia znaczenie terminów: <i>socjaldemokracja</i>, <i>chrześcijańska demokracja (chadecja)</i>, <i>emancypantki</i>, <i>suffrażystki</i>; je postacie: Karola Marksa, Leona XIII; - wymienia postulaty emancypantek i suffrażystek. 	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia znaczenie terminów: <i>nacjonalizm</i>, <i>szowinizm</i>, <i>syjonizm</i>; - przedstawia założenia programowe socjalistów; - charakteryzuje założenia programowe chrześcijańskiej demokracji; - przedstawia cele i metody działania anarchistów; - omawia różnice między zwolennikami socjaldemokracji a komunistami; - wyjaśnia, jakie okoliczności wpłynęły na narodziny ruchu emancypacji kobiet. 	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia znaczenie terminów: <i>solidaryzm społeczny</i>, <i>społeczeństwo industrialne</i>, <i>Międzynarodówka</i>, <i>encyklika</i>; - zna datę ogłoszenia encykliki <i>Rerum novarum</i> (1891); - przedstawia wpływ ideologii nacjonalizmu na kształtowanie się różnych postaw wobec narodu i mniejszości narodowych; - przedstawia okoliczności kształtowania się syjonizmu i jego założenia. 	<ul style="list-style-type: none"> - zna datę ustanowienia I maja Świętem Pracy (1889); - porównuje systemy ustrojowe w XIX-wiecznej Europie.
5. Postęp techniczny i kultura przełomu XIX i XX wieku	<ul style="list-style-type: none"> - teoria ewolucji i jej znaczenie dla rozwoju nauki - rozwój nauk przyrodniczych oraz medycyny i higieny w 	<ul style="list-style-type: none"> - wymienia nowe idee polityczne i zjawiska kulturowe, w tym początki kultury masowej i przemiany 	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia znaczenie terminów: <i>teoria ewolucji</i>, <i>promieniowanie X</i>, <i>kultura masowa</i>; - identyfikuje postacie: 	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia znaczenie terminu <i>pasteryzacja</i>; - zna datę ogłoszenia teorii ewolucji przez Karola Darwina 	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia znaczenie terminów: <i>secesja</i>, <i>realizm</i>, <i>impresjonizm</i>, <i>naturalizm</i>, <i>kubizm</i>; - identyfikuje postacie: Dmitrija Mendelejewa, 	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia znaczenie terminu: <i>historyzm</i>, <i>symbolizm</i>, <i>futuryzm</i>, <i>ekspresjonizm</i>; - zna datę pierwszych igrzysk olimpijskich 	<ul style="list-style-type: none"> - ocenia znaczenie rozpowszechnienia nowych środków transportu; - ocenia znaczenie budowy Kanału

	<p>drugiej połowie XIX w.</p> <ul style="list-style-type: none"> - odkrycia z dziedziny fizyki - promieniotwórczość pierwiastków - rozwój komunikacji i środków transportu - budowa wielkich kanałów morskich i ich znaczenie (Kanał Sueski i Panamski) - nowe nurty w literaturze, malarstwie, muzyce i architekturze drugiej połowy XIX w. (impresjonizm, secesja) - postacie historyczne: Karol Darwin, Maria Skłodowska-Curie, Ludwik Pasteur, bracia Wright, bracia Lumière - narodziny kultury masowej (radio, kino) - upowszechnienie sportu i kultury fizycznej - znaczenie terminów: <i>realizm, naturalizm, impresjonizm, historyzm, secesja</i> 	<p>obyczajowe (XXII.4)</p>	<p>Karola Darwina, Marii Skłodowskiej-Curie;</p> <ul style="list-style-type: none"> - wymienia odkrycia naukowe, przełomu XIX i XX wieku; - przedstawia cechy charakterystyczne kultury masowej; - wymienia nowe kierunki w sztuce i architekturze. 	<p>(1859),</p> <ul style="list-style-type: none"> - identyfikuje postacie: Karola Darwina, Marii Skłodowskiej-Curie, Ludwika Pasteura, Auguste'a i Louisa Lumière, Claude Moneta, Rudolfa Diesela; - przedstawia założenia teorii ewolucji; - wskazuje wynalazki, które miały wpływ na życie codzienne; - wymienia wynalazki, które miały wpływ na rozwój medycyny i higieny. 	<p>Wilhelma Roentgena, Charelsa Diekensa, Pierre'a Curie;</p> <ul style="list-style-type: none"> - charakteryzuje rozwój komunikacji i transportu; - charakteryzuje nowe kierunki w sztuce i architekturze; - wyjaśnia, czym charakteryzowało się malarstwo impresjonistów; - wyjaśnia, w jaki sposób wynalazki zmieniły życie codzienne w XIX w.; - przedstawia okoliczności upowszechnienia sportu w drugiej połowie XIX w. 	<p>(1896);</p> <ul style="list-style-type: none"> - identyfikuje postacie: Émile'a Zoli, Roberta Kocha, Karla Benz, Gottlieba Daimlera, - wyjaśnia, jakie czynniki miały wpływ na spadek liczby zachorowań i śmiertelności w XIX w.; 	<p>Sueskiego i Kanału Panamskiego dla rozwoju komunikacji;</p> <ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia, w jaki sposób podglądy pozytywistów wpłynęły na literaturę i sztukę przełomu XIX i XX w.
--	--	----------------------------	--	---	--	--	---

Rozdział IV: Ziemie polskie po Wiosnie Ludów

<p>1. Powstanie styczniowe</p>	<ul style="list-style-type: none"> - początki idei pracy organicznej na ziemiach polskich - odwilż posewastopolska w 	<ul style="list-style-type: none"> - omawia pośrednie i bezpośrednie przyczyny powstania, w tym „rewolucję 	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia znaczenie terminów: <i>praca organiczna, branka, dyktator</i>; 	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia znaczenie terminów: „<i>czernowl</i>”, „<i>biał</i>”, <i>wojna partyzancka, ukaz</i>; 	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia znaczenie terminu <i>odwilż (wiosna) posewastopolska</i>; - identyfikuje postacie: 	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia znaczenie terminu „<i>rewolucja moralna</i>”; - zna daty: <i>aresztowania</i> 	<ul style="list-style-type: none"> - ocenia politykę Aleksandra Wielopolskiego; - ocenia postawy
--------------------------------	--	---	---	--	--	---	--

<p>Rosji i Królestwie Polskim</p> <ul style="list-style-type: none"> - manifestacje patriotyczne i „rewolucja moralna” – wzrost aktywności politycznej polskiego społeczeństwa - sirotnictwa polityczne w Królestwie Polskim – „biali” i „czerwoni” - polityka A. Wielopolskiego i jego reformy - bezpośrednio przyczyny i okoliczności wybuchu powstania styczniowego - wymowa i znaczenie manifestu Tymczasowego Rządu Narodowego - przebieg i charakter walk powstających w Królestwie Polskim i na Litwie - rola dyktatorów i Rządu Narodowego - kwestia chłopska podczas powstania styczniowego – dekret cara o uwłaszczeniu - znaczenie terminów: „rewolucja moralna”, „biali, czerwoni, branka, 	<p>moralną” 1861–1862 (XXI.1)</p> <ul style="list-style-type: none"> - dokonuje charakterystyki działań powstających z uwzględnieniem, jeśli to możliwe, przebiegu powstania w swoim regionie (XXI.2) - omawia uwłaszczenie chłopów w zaborze rosyjskim oraz porównuje z uwłaszczeniem w pozostałych zaborach (XXI.3) 	<ul style="list-style-type: none"> - zna daty: wybuchu powstania (22 I 1863), ukazu o uwłaszczeniu w Królestwie Polskim (III 1864); - identyfikuje postać Romualda Traugutta; - wymienia założenia pracy organicznej; - określa przyczyny powstania styczniowego; - wskazuje przyczyny upadku powstania styczniowego. 	<ul style="list-style-type: none"> - identyfikuje postacie: Aleksandra Wielopolskiego Ludwika Mierosławskiego, Mariana Langiewicza; - wymienia przykłady realizacji programu pracy organicznej; - przedstawia programy polityczne „białych” i „czerwonych”; - przedstawia reformy Aleksandra Wielopolskiego; - wskazuje na mapie miejsca walk powstających; - omawia okoliczności i skutki wprowadzenia dekretu o uwłaszczeniu w Królestwie Polskim. 	<p>Jarosława Dąbrowskiego, Leopolda Kronenberga;</p> <ul style="list-style-type: none"> - zna datę ogłoszenia manifestu Tymczasowego Rządu Narodowego (22 I 1863); - charakteryzuje odwilż posewastopolską w Królestwie Polskim; - wskazuje różnicę w stosunku do powstania zbrojnego między „czerwonymi” i „białymi”; - omawia cele manifestu Tymczasowego Rządu Narodowego; - wyjaśnia, jaką rolę w upadku powstania odegrała kwestia chłopska. 	<p>Romualda Traugutta (IV 1864), objęcia dyktatury przez Mariana Langiewicza (III 1863);</p> <ul style="list-style-type: none"> - identyfikuje postacie: Andrzeja Zamoyskiego, Józefa Hauke-Bosaka; - wyjaśnia, jaką rolę pełniły manifestacje patriotyczne w przededniu wybuchu powstania; - porównuje programy polityczne „czerwonych” i „białych”. 	<p>dyktatorów powstania styczniowego.</p>
---	---	--	--	--	--	---

	<p><i>diktator, państwo podziemne, wojna partyzancka</i></p> <p>– postacie historyczne: Aleksander Wielopolski, Romuald Traugutt, Ludwik Mierosławski</p>	<p>– charakteryzuje formy represji powstaniowych (XXI.4)</p> <p>– omawia politykę zaborców wobec mieszkańców ziem dawnej Rzeczypospolitej – [...] germanizacja, autonomia galicyjska (XXIII.1)</p> <p>– opisuje postawy społeczeństwa polskiego w stosunku do zaborców – trójlojalizm, praca organiczna, ruch spółdzielczy (XXIII.2)</p> <p>– opisuje formowanie się nowoczesnej świadomości narodowej Polaków (XXIII.3)</p>	<p>– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>rusyfikacja, germanizacja</i>,</p> <p>– identyfikuje postać Michała Drzymały;</p> <p>– wymienia bezpośrednie represje wobec uczestników powstania styczniowego;</p> <p>– charakteryzuje politykę germanizacji.</p>	<p>– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>trójlojalizm, Kraj Przywilejowski, autonomia, strajk szkolny, rugi pruskie</i>;</p> <p>– zna datę protestu dzieci we Wrześni (1901);</p> <p>– identyfikuje postać Marii Konopnickiej;</p> <p>– wymienia postawy Polaków wobec rusyfikacji i germanizacji;</p> <p>– przedstawia przykłady rusyfikacji i germanizacji ziem zabranych;</p> <p>– wymienia instytucje autonomiczne w Galicji.</p>	<p>– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>kibitka, tajne komplety, Komisja Kolonizacyjna, Hakata</i>;</p> <p>– identyfikuje postacie: Ottona von Bismarcka, Piotra Wawrzyńskiego;</p> <p>– zna daty: rozpoczęcia rugów pruskich (1885), powstania Komisji Kolonizacyjnej (1886);</p> <p>– omawia walkę władz carskich z polskim Kościołem;</p> <p>– omawia postawę Polaków wobec rusyfikacji i germanizacji;</p>	<p>– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>Uniwersytet Latający, Towarzystwo Czynelni Oświatowych, nowela osadnicza, ustawa kagańcowa</i>;</p> <p>– zna datę ogłoszenia tzw. noweli osadniczej (1904),</p> <p>– przedstawia okoliczności nadania Galicji autonomii przez władze austriackie;</p>	<p>– ocenia politykę caratu wobec ludności polskiej na ziemiach zabranych;</p> <p>– ocenia postawy Polaków w Królestwie Polskim wobec rusyfikacji i germanizacji;</p> <p>– ocenia znaczenie autonomii galicyjskiej dla rozwoju polskiego życia narodowego.</p>
<p>2. Po powstaniu styczniowym</p>	<p>– represje wobec uczestników powstania styczniowego</p> <p>– likwidacja odrębności Królestwa Polskiego i polityka Rosji na ziemiach zabranych</p> <p>– polityka rusyfikacji urzędów i szkolnictwa</p> <p>– represje wobec Kościoła katolickiego i unickiego</p> <p>– sposoby oporu Polaków przed polityką rusyfikacji</p> <p>– znaczenie terminów: <i>rusyfikacja, Uniwersytet Latający, tajne komplety, kibitka, trójlojalizm</i></p> <p>– polityka germanizacji w zaborze pruskim – rugi pruskie</p> <p>– autonomia Galicji i jej przejawy – polonizacja oświaty i rozwój kultury</p> <p>– postawy Polaków</p>	<p>– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>kibitka, tajne komplety, Komisja Kolonizacyjna, Hakata</i>;</p> <p>– identyfikuje postacie: Ottona von Bismarcka, Piotra Wawrzyńskiego;</p> <p>– zna daty: rozpoczęcia rugów pruskich (1885), powstania Komisji Kolonizacyjnej (1886);</p> <p>– omawia walkę władz carskich z polskim Kościołem;</p> <p>– omawia postawę Polaków wobec rusyfikacji i germanizacji;</p>	<p>– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>Uniwersytet Latający, Towarzystwo Czynelni Oświatowych, nowela osadnicza, ustawa kagańcowa</i>;</p> <p>– zna datę ogłoszenia tzw. noweli osadniczej (1904),</p> <p>– przedstawia okoliczności nadania Galicji autonomii przez władze austriackie;</p>	<p>– ocenia politykę caratu wobec ludności polskiej na ziemiach zabranych;</p> <p>– ocenia postawy Polaków w Królestwie Polskim wobec rusyfikacji i germanizacji;</p> <p>– ocenia znaczenie autonomii galicyjskiej dla rozwoju polskiego życia narodowego.</p>			

<p>3. Zmiany społeczno-gospodarcze na ziemiach polskich</p>	<p>wobec polityki zaborców w zaborze pruskim i austriackim</p> <ul style="list-style-type: none"> - świadomość narodowa Polaków pod zaborami i proces powstawania nowoczesnego narodu polskiego - znaczenie terminów: <i>rugi pruskie, Komisja Kolonizacyjna, Kulturkampf, ustawa kagańcowa, strajk szkolny, germanizacja, rusyfikacja</i> - postać historyczna: Michał Drzymała 	<p>- opisuje postawy społeczeństwa polskiego w stosunku do zaborców - trójlojalizm, praca organiczna, ruch spółdzielczy (XXIII.2)</p> <p>- opisuje formowanie się nowoczesnej świadomości narodowej Polaków (XXIII.3)</p>	<p>- wyjaśnia znaczenie terminu: <i>emigracja zarobkowa, robotnicy</i>;</p> <ul style="list-style-type: none"> - identyfikuje postać Hipolita Cegielskiego; - wyjaśnia przyczyny i wskazuje kierunki emigracji zarobkowej Polaków pod koniec XIX w.; - wymienia grupy społeczne, które wykształciły się w społeczeństwie polskim w XIX w. 	<p>- wyjaśnia znaczenie terminów: <i>burżuazja, inteligencja, ziemiaństwo</i>;</p> <ul style="list-style-type: none"> - zna datę uwłaszczenia chłopów w zaborze rosyjskim (1864); - wymienia przykłady przedsiębiorczości Polaków w zaborze pruskim i wymienienia jej przykłady; - charakteryzuje rozwój gospodarczy Galicji; - omawia przykłady 	<p>- wyjaśnia znaczenie terminów: <i>asymilacja, spółdzielnie oszczędnościowo-pożyczkowe</i>;</p> <ul style="list-style-type: none"> - zna datę zniesienia granicy celnej z Rosją (1851); - identyfikuje postać Franciszka Stefczyka; - przedstawia rozwój i rolnictwa w zaborze rosyjskim; - omawia rozwój Łodzi jako miasta 	<p>- porównuje rozwój gospodarczy ziem polskich trzech zaborów;</p> <ul style="list-style-type: none"> - zna datę zakończenia budowy kolei warszawsko-wiedeńskiej (1848); - wyjaśnia, na czym polegał proces asymilacji Żydów i jakie były jego skutki; - opisuje przykłady przedsiębiorczości w zaborze rosyjskim, pruskim i austriackim; 	<p>- ocenia postawy Polaków wobec różnych problemów związanych z rozwojem gospodarczym ziem polskich pod zaborami;</p>
---	---	---	--	--	---	---	--

	<p>- postacie historyczne: Hipolit Cegielski, Ignacy Lukaszewicz, Franciszek Stefczyk</p>			<p>przemian cywilizacyjnych na ziemiach polskich w XIX w.</p>	<p>przemysłowego; - omawia rozwój spółdzielczości w Galicji; - charakteryzuje przemiany społeczne na ziemiach polskich.</p>		
<p>4. Działalność polityczna na ziemiach polskich</p>	<p>- okoliczności narodzin nowych ruchów politycznych na ziemiach polskich - założenia programowe i działalność partii socjalistycznych, nacjonalistycznych i ludowych, - podziały na polskiej scenie politycznej na przełomie XIX i XX w. - przyczyny rewolucji 1905-1907 na ziemiach polskich oraz jej kontekst narodowy i społeczny - przebieg rewolucji lat 1905-1907 - powstanie organizacji niepodległościowych (Związek Walki Czynnej, Związek Sirzelecki) - znaczenie terminów: <i>solidaryzm narodowy</i>, <i>antysemityzm</i></p>	<p>- omawia główne założenia nowoczesnych ruchów politycznych (socjalizm, ruch ludowy, ruch narodowy) (XXIII.4) - wyjaśnia społeczne i narodowe aspekty rewolucji w latach 1905-1907 (XXIII.5)</p>	<p>- zna datę rewolucji 1905-1907; - rozwinię skróty: SDKP, SDKPIL, PPS, PSL; - identyfikuje postacie: Józefa Piłsudskiego, Romana Dmowskiego, Wincentego Witosa; - wskazuje partie należące do ruchu socjalistycznego, narodowego i ludowego;</p>	<p>- wyjaśnia znaczenie terminów: <i>orientacja proaustriacka</i>, <i>orientacja niemiecka</i>, <i>solidaryzm narodowy</i>; - zna datę krwawej niedzieli (22 I 1905); - identyfikuje postacie: Ludwika Waryńskiego, Róży Luksemburg, Ignacego Daszyńskiego; - wymienia skutki rewolucji 1905-1907 na ziemiach polskich; - wymienia przyczyny i przebieg rewolucji 1905-1907 w Rosji i Królestwie Polskim; - wymienia polskie organizacje niepodległościowe działające pod</p>	<p>- wyjaśnia znaczenie terminu <i>endecja</i>; - zna daty: powstania Wielkiego Proletariatu (1882), Polskiej Partii Socjalistycznej (1892), Stronnictwa Narodowo-Demokratycznego (1897), Polskiego Stronnictwa Ludowego (1903); - wymienia założenia programowe SDKPIL i PPS; - przedstawia założenia ruchu robotniczego i ruchu narodowego; - przedstawia okoliczności ukształtowania się orientacji politycznych Polaków na początku XX w.</p>	<p>- wyjaśnia znaczenie terminów: <i>Duma Państwowa</i>, <i>Macierz Szkolna</i>; - zna daty: powstania Socjaldemokracji Królestwa Polskiego (1893), Socjaldemokracji Królestwa i Polskiego i Litwy (1900), Stronnictwa Ludowego (1895), Polskiej Partii Socjaldemokratycznej Galicji i Śląska (1897); - identyfikuje postacie: Stanisława Wojciechowskiego, Stanisława Stojalowskiego, Franciszka Stefczyka, Marii i Bolesława Wystouchów; - omawia okoliczności narodzin ruchu robotniczego na</p>	<p>- wyjaśnia, jaki wpływ miała działalność partii politycznych na postawy Polaków pod zaborami; - ocenia skalę realizacji haseł polskich partii politycznych w XIX i na początku XX w.</p>

	<p>– postacie historyczne: Ludwik Waryński, Józef Piłsudski, Roman Dmowski</p> <p>– znaczenie terminu: <i>organizacja paramilitarna</i></p> <p>– postacie historyczne: Józef Mirecki, Stefan Okrzeja</p>			<p>zaborami.</p>		<p>ziemiach polskich;</p> <p>– wyjaśnia, dlaczego polski ruch ludowy powstał i rozwinął się w Galicji;</p> <p>– porównuje założenia programowe PPS i SDKPiL;</p> <p>– porównuje założenia programowe orientacji niepodległościowych do 1914 r.</p>	
<p>5. Kultura polska na przełomie XIX i XX wieku</p>	<p>– program polskiego pozytywizmu i jego teoretycy</p> <p>– znaczenie pracy organicznej i pracy u podstaw dla społeczeństwa polskiego</p> <p>– wzrost popularności powieści i malarstwa historycznego</p> <p>– Młoda Polska i jej wkład w rozwój kultury polskiej przełomu wieków</p> <p>– początki kultury masowej na ziemiach polskich</p> <p>– znaczenie terminów: <i>modernizm, Młoda Polska, realizm</i></p> <p>– postacie historyczne:</p>	<p>– opisuje formowanie się nowoczesnej świadomości narodowej Polaków (XXIII.3)</p>	<p>– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>pozytywizm, praca organiczna, praca u podstaw, Młoda Polska</i>;</p> <p>– identyfikuje postacie: Henryka Sienkiewicza, Bolesława Prusa, Władysława Reymonta, Elizy Orzeszkowej, Jana Matejki, Marii Konopnickiej, Stanisława Wyspiańskiego, Stefana Żeromskiego;</p> <p>– wyjaśnia, na czym polegała literatura i malarstwo tworzone ku pokrzepieniu serc;</p> <p>– podaje przykłady</p>	<p>– wyjaśnia znaczenie terminu <i>modernizm</i>;</p> <p>– wyjaśnia, dlaczego Galicja stała się centrum polskiej nauki i kultury;</p> <p>– charakteryzuje kulturę Młodej Polski;</p> <p>– wymienia cechy kultury masowej na ziemiach polskich przełomu XIX i XX w.</p>	<p>– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>literatura polityczniona, skauting</i>;</p> <p>– wyjaśnia wpływ poglądów pozytywistycznych na rozwój literatury;</p> <p>– wyjaśnia, jaką rolę miało popularyzowanie historii wśród Polaków pod zaborami.</p>	<p>– wyjaśnia znaczenie terminu <i>ogródki jordanowskie</i>;</p> <p>– identyfikuje postacie: Henryka Jordana, Heleny Modrzejewskiej, Andrzeja Małkowskiego, Kazimierza Prószyńskiego;</p> <p>– wyjaśnia, jaki wpływ na przemiany światopoglądowe miała klasa powstania styczniowego;</p> <p>– charakteryzuje sztukę polską przełomu XIX i XX w.</p>	<p>– ocenia skuteczność twórczości literatury i malarstwa ku pokrzepieniu serc.</p>

	Bolesław Prus, Henryk Sienkiewicz, Maria Konopnicka, Jan Matejko, Stanisław Wyspiański, Helena Modrzejewska		literatury i malarstwa tworzonego ku pokrzepieniu serc.				
Rozdział V: I wojna światowa							
1. Świat na drodze ku wojnie	<ul style="list-style-type: none"> - rola nowych mocarstw (Stany Zjednoczone, Niemcy i Japonia) w zmianie układu sił na świecie - wojna rosyjsko-japońska i jej znaczenie - wyścig zbrojeń - nowe rozwiązania techniczne w służbie armii - narastanie konfliktów politycznych, gospodarczych i militarnych między mocarstwami europejskimi - powstanie trójprzymierza i trójporozumienia - znaczenie terminów: <i>trójprzymierze</i>, <i>trójporozumienie</i> 	<ul style="list-style-type: none"> - wymienia główne przyczyny wojny (XXIV.1) 	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia znaczenie terminów: <i>trójprzymierze</i>/<i>państwa centralne</i>, <i>trójporozumienie</i>/<i>ententa</i> ; - wskazuje na mapie państwa należące do trójprzymierza i trójporozumienia; - wskazuje cele trójprzymierza i trójporozumienia; - wyjaśnia, na czym polegał wyścig zbrojeń. 	<ul style="list-style-type: none"> - zna daty: zawarcia trójprzymierza (1882), powstania trójporozumienia (1907); - wymienia przyczyny narastania konfliktów między europejskimi mocarstwami; - przedstawia przykłady rywalizacji mocarstw na morzach i oceanach; 	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia, jaki wpływ na ład światowy miało powstanie nowych mocarstw w drugiej połowie XIX i na początku XX w.; - opisuje okoliczności powstania trójprzymierza i trójporozumienia; 		
2. Na frontach I wojny światowej	<ul style="list-style-type: none"> - rola zamachu w Sarajewie dla losów Europy - działania na froncie zachodnim (bitwy nad Marną, pod Verdun) - przebieg walk na 	<ul style="list-style-type: none"> - wymienia główne przyczyny wojny (XXIV.1) - omawia specyfikę działań wojennych: wojna pozycyjna, manewrowa. 	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia znaczenie terminów: <i>Wielka Wojna</i>, <i>front</i>; - identyfikuje postać Franciszka Ferdynanda 	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia znaczenie terminów: <i>ultimatum</i>, <i>wojna błyskawiczna</i>, <i>wojna pozycyjna</i>, <i>wojna manewrowa</i>, <i>nieograniczona wojna</i> 	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia znaczenie terminu <i>U-boat</i>, <i>ofensywa</i>; - identyfikuje postacie: Karola I Habsburga, Wilhelma II, Gavrilo nad Sommą (1916), 	<ul style="list-style-type: none"> - zna daty: przyłączenia się Włoch do ententy (1915), bitwy nad Marną (IX 1914), bitwy pod Verdun (1916), bitwy pod Ypres (1915), bitwy nad Sommą (1916), 	<ul style="list-style-type: none"> - ocenia skutki ogłoszenia przez Niemcy nieograniczonej wojny podwodnej; - ocenia skutki

3. Rewolucje w Rosji	<p>frontie wschodnim (bitwy pod Tannenbergiem i Gorlicami)</p> <p>– działania wojenne na morzach i ich znaczenie dla przebiegu wojny</p> <p>– okoliczności przystąpienia Stanów Zjednoczonych do wojny</p> <p>– zakończenie działań wojennych – traktat brzeski, rozjem w Compiègne</p> <p>– znaczenie terminów: <i>wojna blyskawiczna</i>, <i>wojna pozycyjna</i>, <i>państwa centralne</i></p> <p>– postać historyczna: arcyksiążę Franciszek Ferdynand Habsburg</p>	<p>działania powietrzne i morskie (XXIV.2)</p> <p>– charakteryzuje postęp techniczny w okresie I wojny światowej (XXIV.3)</p>	<p>Habsburga;</p> <p>– zna daty: zamachu w Sarajewie (28 VI 1914), wypowiedzenia wojny Serbii przez Austro-Węgry (28 VII 1914), I wojny światowej (1914–1918), podpisania kapitulacji przez Niemcy w Compiègne (11 XI 1918);</p> <p>– wymienia przyczynę bezpośrednią wybuchu Wielkiej Wojny;</p> <p>– wymienia cechy charakterystyczne prowadzenia i przebiegu działań wojennych w czasie I wojny światowej.</p>	<p><i>podwodna</i>;</p> <p>– zna daty: wypowiedzenia wojny Niemcom przez Stany Zjednoczone (IV 1917), podpisania traktatu brzeskiego (3 III 1918);</p> <p>– wskazuje na mapie państwa europejskie walczące w Wielkiej Wojnie po stronie ententy i państw centralnych;</p> <p>– wymienia przyczyny pośrednie wybuchu Wielkiej Wojny;</p> <p>– wyjaśnia, jaki wpływ miało wprowadzenie nowych rodzajów broni;</p> <p>– wskazuje przyczyny klęski państw centralnych.</p>	<p>Principa;</p> <p>– przedstawia proces kształtowania się bloku państw centralnych i państw ententy;</p> <p>– przedstawia okoliczności kapitulacji państw centralnych.</p>	<p>bitwy pod Tannenbergiem (VIII 1914), ogłoszenia nieograniczonej wojny podwodnej (1917);</p> <p>– wyjaśnia, jaki wpływ na losy wojny miała sytuacja wewnętrzna w Niemczech i Austro-Węgrzech;</p> <p>– opisuje przebieg walk na froncie zachodnim i wschodnim;</p> <p>– przedstawia przebieg walk na Bałkanach i we Włoszech.</p>	<p>zastosowania nowych rodzajów broni;</p> <p>– porównuje taktykę prowadzenia działań na froncie wschodnim i zachodnim.</p>
3. Rewolucje w Rosji	<p>– przyczyny, przebieg i skutki rewolucji lutowej w Rosji</p> <p>– konflikt wewnętrzny w okresie dwuwładzy (działalność Lenina, ogłoszenie tzw. tez</p>	<p>– opisuje rewolucję i wojnę domową w Rosji (XXIV.4)</p>	<p>– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>bolszewicy</i>, <i>Armia Czerwona</i>, <i>tagry</i>;</p> <p>– zna daty: wybuchu rewolucji lutowej (III 1917), wybuchu rewolucji</p>	<p>– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>rewolucja lutowa</i>, <i>rewolucja październikowa</i>;</p> <p>– zna daty: wojny domowej w Rosji (1919–1922),</p>	<p>– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>Rada Komisarzy Ludowych</i>, <i>dzwawładza</i>, <i>Rząd Tymczasowy</i>, <i>biała gwardia</i>, <i>Czeka</i>, <i>tezy kwietniowe</i>;</p> <p>– zna datę obalenia</p>	<p>– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>eserowcy</i>, <i>mieszewicy</i>;</p> <p>– zna datę powstania Rady Komisarzy Ludowych (XI 1917);</p>	<p>– ocenia skutki przewrotu bolszewickiego dla Rosji i Europy.</p>

<p>kwietniowych)</p> <ul style="list-style-type: none"> - rewolucja październikowa i jej skutki - wojna domowa i interwencje sił ententy - następstwa polityczne i międzynarodowe rewolucji bolszewickiej i wojny domowej - znaczenie terminów: <i>mieniszewicy, bolszewicy, Biała Gwardia, Armia Czerwona, Czeka</i> - postacie historyczne: Aleksander Kiereński, Włodzimierz Lenin, Feliks Dzierżyński 	<p>październikowej (XI 1917);</p> <ul style="list-style-type: none"> - identyfikuje postać Włodzimierza Lenina; - rozwinięcie skrót ZSRS. 	<p>powstania ZSRS (XII 1922);</p> <ul style="list-style-type: none"> - identyfikuje postać Mikołaja II; - wskazuje na mapie miejsce wybuchu rewolucji lutowej oraz rewolucji październikowej; - wymienia przyczyny i skutki rewolucji lutowej i październikowej; - wymienia, kto sprawuje władzę w Rosji po rewolucji październikowej. 	<p>caratu przez Rząd Tymczasowy (15 III 1917);</p> <ul style="list-style-type: none"> - identyfikuje postacie: Lwa Trockiego, Feliksa Dzierżyńskiego; - omawia sytuację wewnętrzną w Rosji w czasie I wojny światowej; - określa przebieg, omawia przebieg i skutki wojny domowej w Rosji. 	<p>- identyfikuje postacie: Aleksandra Kiereńskiego, Grigorij Rasputin;</p> <ul style="list-style-type: none"> - wymienia założenia programowe rosyjskich stronnictw politycznych; - omawia przebieg rewolucji lutowej; - charakteryzuje okres dwuwładzy w Rosji. 	<p>4. Sprawa polska podczas I wojny światowej</p>	<ul style="list-style-type: none"> - postawy Polaków w sytuacji nadchodzącej wojny - działania Kompanii Kadrowej i Legionów Polskich - kryzys przysięgowy i jego znaczenie - działalność polskich formacji zbrojnych u boku Rosji - powstanie Błękitnej Armii - postawa państw zaborczych wobec 	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia znaczenie terminu <i>Legiony Polskie</i>; - zna datę sformowania Legionów Polskich (1914), podpisania traktatu wersalskiego (28 VI 1919); - identyfikuje postacie: Józefa Piłsudskiego, Romana Dmowskiego, Ignacego Jana Paderewskiego; - wymienia 	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia znaczenie terminów: <i>Akt 5 listopada (manifest dwóch cesarzy), Rada Regencyjna</i>; - zna datę wydania manifestu dwóch cesarzy (5 XI 1916), programu pokojowego prezydenta Wilsona (8 I 1918); - wskazuje na mapie podział ziem polskich w 1915 r.; 	<ul style="list-style-type: none"> - porównuje taktykę prowadzenia działań na froncie wschodnim i zachodnim; - ocenia wkład Legionów Polskich w odzyskanie niepodległości przez Polaków.
--	---	--	---	--	---	---	--	--	--

<p>sprawy polskiej</p> <ul style="list-style-type: none"> - Akt 5 listopada i jego znaczenie dla sprawy polskiej - stanowisko państw ententy w sprawie polskiej - znaczenie orędzie prezydenta T. W. Wilsona dla sprawy polskiej - udział Polaków w obradach konferencji pokojowej w Paryżu i jej decyzje w kwestii ziem polskich - znaczenie terminów: <i>Legity Polskie, kryzys przysięgowy, Akt 5 listopada, Rada Regencyjna, linia Curzona</i> - postacie historyczne: Józef Haller, Ignacy Jan Paderewski, Thomas Woodrow Wilson, Roman Dmowski, Władysław Grabski 	<p>postanowienia konferencji wersalskiej w sprawie polskiej.</p>		<p>- przedstawia okoliczności, w jakich powstały Legiony Polskie i wskazuje cele ich działalności.</p>	<p>- przedstawia okoliczności utworzenia wojska polskiego we Francji.</p>			
<p>Rozdział VI: Świat w okresie międzywojennym</p>							
<p>1. Świat po I wojnie światowej</p>	<ul style="list-style-type: none"> - skutki społeczne, ekonomiczne i polityczne I wojny światowej - traktat wersalski i traktaty pokojowe z państwami centralnymi 	<ul style="list-style-type: none"> - charakteryzuje postanowienia konferencji paryskiej; ocenia funkcjonowanie ładu wersalskiego (XXVI.2) 	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia znaczenie terminów: <i>Liga Narodów, wielki kryzys gospodarczy</i>; - zna daty: podpisanie traktatu wersalskiego (28 	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia znaczenie terminów: <i>Wielka Czwórka, demilitaryzacja, ład wersalski, czarny czwartek, New Deal</i>; 	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia znaczenie terminów: <i>plebiscyt, wolne miasto, mały traktat wersalski</i>; - charakteryzuje postanowienia małego 	<ul style="list-style-type: none"> - zna daty: wstąpienia Niemiec do Ligi Narodów (1926), wstąpienia ZSRS do Ligi Narodów (1934) - identyfikuje postacie: 	<ul style="list-style-type: none"> - ocenia skuteczność funkcjonowania ładu wersalskiego; - ocenia wpływ wielkiego kryzysu gospodarczego na

<p>2. Narodziny faszystwu</p>	<p>oraz ich postanowienia</p> <ul style="list-style-type: none"> - powstanie Ligi Narodów i jej znaczenie w okresie międzywojennym - powstanie nowych lub odzyskanie niepodległości przez narody europejskie (Polska, Czechosłowacja, Królestwo SHS, Litwa, Łotwa, Estonia, Finlandia, Irlandia) - konferencja w Locarno i jej postanowienia - wielki kryzys gospodarczy - przyczyny i jego skutki polityczne - znaczenie terminów: <i>ład wersalski, mały traktat wersalski, demilitaryzacja, państwo monoetniczne, Liga Narodów, czarny czwartek, New Deal</i> - postacie historyczne: Franklin Delano Roosevelt 	<p>VI 1919);</p> <ul style="list-style-type: none"> - wymienia państwa europejskie decydujące o ładu wersalskim; - wymienia postanowienia traktatu wersalskiego - przedstawia zniszczenia i straty po I wojnie światowej; 	<p>-- zna daty: obrad konferencji paryskiej (XI 1918-VI 1919), powstania Ligi Narodów (1920), układu w Locarno (1925), czarnego czwartku (24 X 1929), wprowadzenia <i>New Deal</i> (1933);</p> <ul style="list-style-type: none"> - identyfikuje postać Franklina Delano Roosevelta; - wskazuje na mapie państwa powstałe po I wojnie światowej; - wyjaśnia cel powstania Ligi Narodów. 	<p>traktatu wersalskiego;</p> <ul style="list-style-type: none"> - charakteryzuje działalność Ligi Narodów; - charakteryzuje przejawy wielkiego kryzysu gospodarczego i sposoby radzenia sobie z nim; - charakteryzuje postanowienia konferencji w Locarno. 	<p>David Lloyd George'a, Thomasa Wilsona, Vittorio Orlando;</p> <ul style="list-style-type: none"> - omawia postanowienia pokojów podpisanych z dawnymi sojusznikami Niemiec; 	<p>sytuację polityczną w Europie;</p> <ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia, jaką rolę w podważeniu ładu wersalskiego odegrał układ w Locarno.
<p>2. Narodziny faszystwu</p>	<p>- przyczynny powojennego kryzysu demokracji</p> <ul style="list-style-type: none"> - powstanie i rozwój niemieckiego narodowego socjalizmu [...] 	<p>- charakteryzuje oblicza totalitaryzmu (niemieckiego narodowego socjalizmu [...])</p>	<p>- wyjaśnia znaczenie terminów: <i>faszizm, narodowy socjalizm (nazizm), obóz koncentracyjny, führer</i>;</p>	<p>- wyjaśnia znaczenie terminów: <i>marsz na Rzym, arysemizm, ustawy norymberskie, totalitaryzm, Gestapo</i>;</p>	<p>- wyjaśnia znaczenie terminów: <i>noc długich noży, ustawy norymberskie, noc kryształowa</i>,</p>	<p>- wyjaśnia znaczenie terminów: <i>korporacja, pucz, indoktrynacja</i>;</p> <ul style="list-style-type: none"> - zna daty: puczu monachijskiego (1923),

<p>3. ZSRS – imperium komunistyczne</p>	<p>(ideologia, działalność partii narodowosocjalistycznej) – okoliczności przejęcia władzy przez A. Hitlera, budowa państwa i społeczeństwa totalitarnego w Niemczech – represje i zbrodnie nazistów w pierwszych latach sprawowania władzy w Niemczech – znaczenie terminów: <i>faszizm, narodowy socjalizm (nazizm), system monopartyjny, propaganda, totalitaryzm, autorytaryzm, anisemityzm, ustawy norymberskie, „noc długich noży”, obóz koncentracyjny, „noc kryształowa”, hitlerjugend</i> – postacie historyczne: Adolf Hitler, Josef Goebbels, Heinrich Himmler</p>	<p>(XXXVI.3)</p>	<p>– zna datę: marszu na Rzym (1922), przejęcia przez Adolfa Hitlera funkcji kanclerza (I 1933); – identyfikuje postać Adolfa Hitlera; – wymienia cechy charakterystyczne nazizmu.</p>	<p>– zna datę przejęcia ustaw norymberskich (1935), nocy kryształowej (1938); – identyfikuje postać Josefa Goebbelsa, Heinricha Himmlera; – opisuje okoliczności przejęcia władzy przez Adolfa Hitlera; – charakteryzuje politykę nazistów wobec Żydów.</p>	<p><i>totalitaryzm;</i> – zna datę: przejęcia przez Benita Mussoliniego funkcji premiera (1922), funkcjonowania Republiki Weimarskiej (1919–1933), przejęcia pełnej władzy w Niemczech przez Adolfa Hitlera (VIII 1934); – wyjaśnia, w jaki sposób naziszi kontrolowali życie obywateli.</p>	<p>podpalenia Reichstagu (II 1933); – przedstawia sytuację Niemiec po zakończeniu I wojny światowej; – omawia przyczyny popularności nazistów w Niemczech.</p>	<p>politykę nazistów do 1939 r.; – ocenia wpływ polityki prowadzonej przez Adolfa Hitlera na życie obywateli.</p>
<p>3. ZSRS – imperium komunistyczne</p>	<p>– ekspansja terytorialna Rosji Radzieckiej – utworzenie ZSRS – okoliczności przejęcia władzy przez</p>	<p>– charakteryzuje oblicza totalitaryzmu ([...] systemu sowieckiego)</p>	<p>– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>stalinizm, kult jednostki, łagier;</i> – zna datę: utworzenia</p>	<p>– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>Nowa Ekonomiczna Polityka, wielka czystka, NKWD,</i></p>	<p>– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>kolchoz, kolektywizacja rolnictwa, gospodarka planowa,</i></p>	<p>– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>komunizm wojenny;</i> – wskazuje na mapie</p>	<p>– ocenia politykę Stalina wobec przeciwników; – ocenia skutki reform</p>

<p>4. Kultura i zmiany społeczne w okresie międzywojennym</p>	<p>J. Stalina i metody jej sprawowania</p> <ul style="list-style-type: none"> - funkcjonowanie gospodarki w ZSRS w okresie międzywojennym - terror komunistyczny i wielka czystka - propaganda komunistyczna - stosunki sowiecko-niemieckie w okresie międzywojennym i znaczenie współpracy tych państw - powstanie, cele i działalność Kominternu - znaczenie terminów: <i>stalinizm, NKWD, kult jednostki, wielka czystka, komunizm wojenny, Nowa Ekonomiczna Polityka, kolektywizacja, gospodarka planowa, Gulag, łagry</i> - postać historyczna: Józef Stalin 	<p>(XXVI.3)</p>	<p>ZSRS (30 XII 1922), paktu Ribbentrop-Mołotow (23 VIII 1939);</p> <ul style="list-style-type: none"> - rozwinięcie skrótu NEP; - identyfikuje postać Józefa Stalina; - wymienia cechy charakterystyczne państwa stalnowskiego. 	<p><i>Gulag</i>;</p> <ul style="list-style-type: none"> - zna datę układu w Rapallo (1922); - wyjaśnia, w jaki sposób w ZSRS realizowano kult jednostki; - rozwinięcie skrótu NKWD; - wymienia metody stosowane przez Józefa Stalina w celu umocnienia swoich wpływów. 	<p><i>czystka</i>;</p> <ul style="list-style-type: none"> - zna daty: ogłoszenia NEP (1921), wielkiej czystki (1936-1938), kolektywizacji rolnictwa (1928), głodu na Ukrainie (1932-1933); - rozwinięcie skróty: WKP(b); - identyfikuje postacie: Władysława Mołotowa, Joachima Ribbentropa; - omawia relacje między ZSRS a Niemcami do 1939 r. 	<p>największe skupiska łagrów;</p> <ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia, dlaczego system komunistyczny w ZSRS jest oceniany jako zbrodniczy; - charakteryzuje reformy gospodarcze Józefa Stalina. 	<p>gospodarczych wprowadzonych w ZSRS przez Stalina.</p>
<p>4. Kultura i zmiany społeczne w okresie międzywojennym</p>	<ul style="list-style-type: none"> - przemiany społeczne i obyczajowe po I wojnie światowej - przemiany w modzie i życiu codziennym - rozwój nauki i techniki (wynalazki, środki transportu 	<ul style="list-style-type: none"> - opisuje kulturowe i cywilizacyjne następstwa wojny (XXVI.1) 	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia znaczenie terminów: <i>mass media, emancypacja, prawa wyborcze</i>; - identyfikuje postać Charliego Chaplina; 	<ul style="list-style-type: none"> - przedstawia rozwój środków komunikacji i mass mediów w okresie międzywojennym; - charakteryzuje zmiany społeczne w 	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia znaczenie terminów: <i>modernizm, dadaizm, surrealizm, futurizm</i>; - identyfikuje postać Orsona Wellesa; 	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia znaczenie terminów: <i>funkcjonalizm, socrealizm, indoktrynacja</i>; - identyfikuje postać Rudolfa Valentino ; 	<ul style="list-style-type: none"> - ocenia zmiany, jakie zaszły w społeczeństwie po zakończeniu I wojny światowej.

	<p>publicznego, motoryzacja, kino, radio, telewizja)</p> <ul style="list-style-type: none"> - kultura masowa i jej wpływ na społeczeństwo - nowe kierunki w architekturze i sztuce - znaczenie terminów: <i>emancypacja, kultura masowa, mass media, produkcja taśmowa, indoktrynacja, funkcjonalizm</i> - postacie historyczne: Orson Wells, Charlie Chaplin 		<p>-- wymienia rodzaje mass mediów;</p> <ul style="list-style-type: none"> -- wymienia nowe nurty w architekturze i sztuce; -- przedstawia społeczne skutki I wojny światowej. 	<p>dwudziestolecie międzywojennym.</p>	<p>- wyjaśnia, jakie cele przyświecały nowym trendom w architekturze i sztuce.</p>	<p>- zna datę przyznania prawa wyborczego kobietom w Polsce (1918);</p> <ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia i ocenia wpływ mass mediów na społeczeństwo w dwudziestolecie międzywojennym. 	
--	---	--	--	--	--	--	--

5. Świat na drodze ku II wojnie światowej	<ul style="list-style-type: none"> - militaryzacja Niemiec i jej konsekwencje - znaczenie zbliżenia politycznego Włoch, Niemiec i Japonii - okoliczności <i>Anschlussu</i> Austrii - polityka ustępstw Zachodu wobec Niemiec - konferencja w Monachium i jej następstwa - Europa w przededniu wojny - aneksja Czechosłowacji, zajęcie Kłajpedy przez III Rzeszę - znaczenie terminów: <i>remilitaryzacja</i>, <i>Anschluss</i>, <i>państwa osi</i>, <i>polityka ustępstw</i> - postać historyczna: Neville Chamberlain 	<ul style="list-style-type: none"> - opisuje politykę hitlerowskich Niemiec służącą rozbiciu systemu wersalskiego w Europie (XXX.1) - charakteryzuje politykę ustępstw Zachodu wobec Niemiec Hitlera (XXX.2) 	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia znaczenie terminu: <i>aneksja</i>, <i>Anschluss</i>, <i>os Berlin-Rzym-Tokio (państwa osi)</i>; - identyfikuje postacie: Benita Mussoliniego, Adolfa Hitlera; - wskazuje na mapie państwa europejskie, które padły ofiarą agresji Niemiec i Włoch; - podaje przykłady łamania postanowień traktatu wersalskiego przez Hitlera. 	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia znaczenie terminu <i>appeasement</i>; - zna daty: <i>Anschlussu</i> Austrii (III 1938), konferencji w Monachium (29-30 IX 1938); - wymienia postanowienia konferencji w Monachium. 	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia znaczenie terminu <i>remilitaryzacja</i>; - zna daty: remilitaryzacji Nadrenii (1936), aneksji Czech i Moraw przez III Rzeszę (III 1939); - przedstawia skutki decyzji podjętych na konferencji monachijskiej. - identyfikuje postać Neville'a Chamberlaina; - przedstawia proces militaryzacji Niemiec; - omawia okoliczności zwołania konferencji monachijskiej. 	<ul style="list-style-type: none"> - zna daty: proklamowania niepodległości Słowacji (III 1939), zajęcia przez Niemcy Okręgu Kłajpedy (III 1939); - przedstawia skutki decyzji podjętych na konferencji monachijskiej. 	<ul style="list-style-type: none"> - ocenia postawę polityków państw zachodnich na konferencji w Monachium; - ocenia skutki polityki <i>appeasementu</i> dla Europy.
---	--	--	--	---	--	--	--

Rozdział VII: Polska w okresie międzywojennym

1. Odrodzenie Rzeczypospolitej	<ul style="list-style-type: none"> - sytuacja ziem polskich pod koniec I wojny światowej - powstanie lokalnych ośrodków polskiej władzy: Polskiej Komisji Likwidacyjnej w Krakowie, Rady Narodowej Księstwa Cieszyńskiego, Naczelnej Rady Ludowej w Poznaniu i 	<ul style="list-style-type: none"> - omawia proces formowania się centralnego ośrodka władzy państwowej (XXVIII.1) - charakteryzuje skalę i skutki wojennych zniszczeń oraz dziedzictwa zaborowego (XXVIII.1) 	<ul style="list-style-type: none"> - zna daty: przekazania władzy wojskowej Józefowi Piłsudskiemu przez Radę Regencyjną (11 XI 1918); - identyfikuje postacie: Józefa Piłsudskiego, Romana Dmowskiego; - wymienia pierwsze ośrodki władzy 	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia znaczenie terminu <i>Tymczasowy Naczelnik Państwa</i>; - identyfikuje postacie: Ignacego Daszyńskiego, Jędrzeja Moraczewskiego, Ignacego Jana Paderewskiego; - omawia okoliczności 	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia znaczenie terminu <i>nacjonalizacja</i>; - umiejscawia w czasie powołanie rządu Moraczewskiego (18 XI 1918) oraz rządu Ignacego Jana Paderewskiego (1 1919); - wyjaśnia, w jaki sposób sytuacja międzynarodowa, która zaistniała 	<ul style="list-style-type: none"> - przedstawia założenia programowe tymczasowych ośrodków władzy; - przedstawia założenia programowe rządu Jędrzeja Moraczewskiego. 	<ul style="list-style-type: none"> - charakteryzuje sytuację polityczną na ziemiach polskich w pierwszym roku niepodległości; - ocenia polityczne starania Polaków w przededniu odzyskania niepodległości;
--------------------------------	--	---	--	---	---	---	--

	<p>Tymczasowego Rządu Ludowego Republiki Polskiej w Lublinie</p> <ul style="list-style-type: none"> - powrót J. Piłsudskiego z Magdeburga i przejęcie władzy - powołanie i pierwsze reformy rządów J. Moraczewskiego i I.J. Paderewskiego - znaczenie terminów: <i>Naczelnik Państwa</i> - postacie historyczne: Ignacy Daszyński, Jędrzej Moraczewski 		<p>na ziemiach polskich;</p> <ul style="list-style-type: none"> - wie, dlaczego 11 listopada stał się symboliczną datą odzyskania przez Polskę niepodległości. 	<p>przejęcia władzy przez Józefa Piłsudskiego.</p>	<p>pod koniec 1918 r., wpłynęła na odzyskanie niepodległości przez Polskę.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ocenia rolę, jaką odegrał Józef Piłsudski w momencie odzyskania niepodległości.
<p>2. Kształtowanie się granic odrodzonej Polski</p>	<ul style="list-style-type: none"> - spór o kształt odrodzonej Polski - koncepcje granic i koncepcje państwa R. Dmowskiego i J. Piłsudskiego - konflikt polsko-ukraiński o Galicję Wschodnią - przebieg i skutki powstania wielkopolskiego - zaślubiny z morzem i odzyskanie Pomorza przez Polskę - wyniki plebiscytów na Warmii, Mazurach i Powiślu - wojna polsko-bolszewicka (wyprawa na Kijów, Bitwa 	<ul style="list-style-type: none"> - przedstawia proces kształtowania się granic (decyzje wersalskie, powstanie wielkopolskie, powstania śląskie) - opisuje wojnę polsko-bolszewicką i jej skutki 	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia znaczenie terminu <i>plebiscyt</i>; - zna daty: Bitwy Warszawskiej (15 VIII 1920), pokoju w Rydze (18 III 1921); - identyfikuje postacie: Romana Dmowskiego, Józefa Piłsudskiego; - wymienia postanowienia pokoju ryskiego; - wymienia wydarzenia, które miały wpływ na kształt granic państwa polskiego. 	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia znaczenie terminu <i>Orleńskie</i>; - zna daty: wybuchu powstania wielkopolskiego (27 XII 1918), plebiscytu na Górnym Śląsku (20 III 1921), pierwszego powstania śląskiego (1919), drugiego powstania śląskiego (1920), trzeciego powstania śląskiego (1921); - identyfikuje postacie: Lucjana Żeligowskiego, Wincentego Witosa, 	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia znaczenie terminów: <i>linia Curzona</i>, <i>„cud nad Wisłą”</i>, <i>koncepcja inkorporacyjna</i>, <i>koncepcja federacyjna</i>, <i>„bunt” Żeligowskiego</i>; - zna daty: włączenia Litwy Środkowej do Polski (III 1922), plebiscytu na Warmii, Mazurach i Powiślu (11 VII 1920), - identyfikuje postacie: Wojciecha Korfańskiego, Symona Pełtury, Tadeusza Rozwadowskiego; - wskazuje na mapie granicę wschodnią ustaloną w pokoju ryskim; 	<ul style="list-style-type: none"> - zna daty: zaślubin Polski z morzem (10 II 1920), podziału Śląska Cieszyńskiego (VII 1920); - identyfikuje postać Józefa Hallera; - charakteryzuje kształtowanie się granic odrodzonej Polski z wykorzystaniem mapy; - przedstawia przyczyny i przebieg konfliktu polsko-ukraińskiego pod koniec 1918 i I 1919

<p>3. Rządy parlamentarne</p>	<p>Warszawska, pokój w Rydze i jego postanowienia) – problem Litwy Środkowej, „bunt” gen. L. Żeligowskiego i jego skutki – przyczyny wybuchu III powstania śląskiego oraz jego skutki – konflikt z Czechosłowacją o Śląsk Cieszyński – znaczenie terminów: <i>koncepcja inkorporacyjna</i>, <i>koncepcja federacyjna</i>, <i>Orleńa Lwowskie</i>, „<i>ciąg nad Wisłą</i>”, <i>linia Curzona</i>, <i>bunt Żeligowskiego</i>, <i>plebiscyt</i> – postacie historyczne: Symon Petlura, Lucjan Żeligowski, Wojciech Korfanty</p>	<p>– omawia proces formowania się centralnego ośrodka władzy państwowej (XXVII.1) – charakteryzuje ustrój polityczny Polski na podstawie konstytucji marcowej z 1921 r. (XXVIII.2)</p>	<p>– wyjaśnia znaczenie terminu <i>Naczelnik Państwa</i>; – zna daty: uchwalenia konstytucji marcowej (17 III 1921), wyboru Gabriela Narutowicza na prezydenta (XII 1922), układu polsko-</p>	<p>Ignacego Jana Paderewskiego; – wskazuje na mapie obszar Wolnego Miasta Gdańska, obszar powstania wielkopolskiego; – omawia koncepcje polskiej granicy wschodniej; – przedstawia, w jaki sposób Polska przylączyła ziemię wileńską; – omawia przebieg i skutki powstania wielkopolskiego; – omawia okoliczności plebiscytów Warmii, Mazurach i Powiślu oraz na Górnym Śląsku.</p>	<p>– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>mała konstytucja</i>, <i>konstytucja marcową</i>, <i>hiperinflacja</i>; – zna daty: pierwszych wyborów do sejmiku ustawodawczego (I 1919), uchwalenia małej konstytucji (20 II</p>	<p>– porównuje koncepcję inkorporacyjną i federacyjną; – charakteryzuje przebieg wojny polsko-bolszewickiej; – wskazuje na mapie obszary plebiscytowe, zasięg powstań śląskich, – przedstawia przyczyny i skutki powstań śląskich.</p>	<p>r; – omawia okoliczności podjęcia przez wojska polskie wyprawy kijowskiej i jej skutki; – opisuje konflikt polsko-czechosłowacki i jego skutki.</p>	<p>– ocenia rządy parlamentarne w Polsce w latach 1919–1926; – charakteryzuje wpływ słabości politycznej rządów parlamentarnych na pozycję międzynarodową</p>	<p>– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>sejm ustawodawczy</i>, <i>Zgromadzenie Narodowe</i>, <i>kontrasygnata</i>, <i>dywersja</i>; – identyfikuje postacie: Romana</p>
-------------------------------	---	---	--	--	--	---	--	--	---

<p>międzynarodowa odrodzonego państwa na początku lat dwudziestych – sojusze z Francją i Rumunią – elekcja G. Narutowicza na prezydenta i jego zabójstwo – rząd W. Grabskiego i jego reformy – charakterystyka rządów parlamentarnych w latach 1919–1926 – znaczenie terminów: <i>mała konstytucja</i>, <i>konstytucja marcowa</i>, <i>kontrasygnata</i>, <i>Kresy</i>, <i>Wschodnie dywersja</i>, <i>Korpus Ochrony Pogranicza</i> – postacie historyczne: Wincenty Witos, Wojciech Korfański, Roman Rybarski, Gabriel Narutowicz, Stanisław Wojciechowski</p>	<p>– przedstawia główne kierunki polityki zagranicznej II Rzeczypospolitej (XXXVIII.5)</p>	<p>francuskiego (II 1921);</p> <ul style="list-style-type: none"> – identyfikuje postacie: Józefa Piłsudskiego, Romana Dmowskiego, Gabriela Narutowicza, Stanisława Wojciechowskiego; – wymienia partie polityczne II Rzeczypospolitej; – wymienia państwa, z którymi II Rzeczypospolita zawarła sojusze. 	<p>1919), zabójstwa prezydenta Gabriela Narutowicza (16 XII 1922);</p> <ul style="list-style-type: none"> – wymienia postanowienia konstytucji marcowej; – wymienia postanowienia sojuszy Polski z Francją i Rumunią; – identyfikuje postacie: Wincentego Witos, Wojciecha Korfańskiego, Władysława Grabskiego. 	<p>– charakteryzuje rządy parlamentarne w Polsce w latach 1919–1926.</p>	<p>Rybarskiego, Ignacego Daszyńskiego, Maurycego Zamoyskiego, Jana Baudouin de Courtenaya;</p> <ul style="list-style-type: none"> – charakteryzuje scenę polityczną II Rzeczypospolitej; 	<p>II Rzeczypospolitej.</p>
<p>4. Zamach majowy i rządy sanacji</p>	<p>– omawia kryzys demokratycznej parlamentarnej w Polsce – przyczyny, przebieg i skutki przewrotu majowego (XXXVIII.3)</p>	<p>– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>zamach majowy</i>, <i>sanacja</i>;</p> <ul style="list-style-type: none"> – zna daty: początku zamachu majowego (12 V 1926), uchwalenia konstytucji 	<p>– zna daty: traktatu polsko-radzieckiego o nieagresji (1932), polsko-niemieckiej deklaracji o niestosowaniu przemocy (1934);</p>	<p>– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>Bezpartyjny Blok Współpracy z Rządem</i>, <i>Centrolew</i>, <i>wybory brzeskie</i>;</p> <ul style="list-style-type: none"> – zna datę dymisji rządu i prezydenta Stanisława Wojciechowskiego (14 V 	<p>– zna datę procesu brzeskiego (1932);</p> <ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie terminów: <i>partijnictwo</i>, <i>„cuda nad urną”</i>, 	<p>– charakteryzuje polski autorytaryzm na tle przemian politycznych w Europie;</p> <ul style="list-style-type: none"> – ocenia zamach majowy i jego wpływ

<p>prezydenta</p> <ul style="list-style-type: none"> - wzmocnienie władzy wykonawczej poprzez wprowadzenie noweli sierpniowej i konstytucyjnej kwietniowej z 1935 r. - stosunek rządów sanacyjnych do opozycji politycznej (proces brzeski, wybory brzeskie) - stosunki międzynarodowe władz sanacyjnych - koncepcja Międzymorza, polityka równowagi - relacje Polski z Niemcami i ZSRR (traktat o nieagresji z ZSRR, deklaracja o niestosowaniu przemocy z Niemcami) - śmierć J. Piłsudskiego i rywalizacja o władzę w obozie sanacji - polski autorytaryzm na tle europejskim - znaczenie terminów: <i>przewrót majowy, piłsudczy, sanacja, autorytaryzm, nowela sierpniowa, BBWR, Centrolew, wybory brzeskie, proces</i> 	<ul style="list-style-type: none"> - opisuje polski autorytaryzm (XXXVIII.4) - przedstawia główne kierunki polityki zagranicznej II Rzeczypospolitej (XXXVIII.5) 	<p>kwietniowej (23 IV 1935);</p> <ul style="list-style-type: none"> - identyfikuje postacie: Józefa Piłsudskiego, Ignacego Mościckiego, Stanisława Wojciechowskiego; - wymienia nazwy traktatu z ZSRR i układu z Niemcami z okresu polityki równowagi; 	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia znaczenie terminów: nowela sierpniowa, autorytaryzm, konstytucja kwietniowa, polityka równowagi; - identyfikuje postać Józefa Becka; - wymienia przyczyny zamachu majowego; - charakteryzuje przebieg zamachu majowego; - przedstawia postanowienia konstytucyjnej kwietniowej. 	<p>1926), wyborów brzeskich (XI 1930);</p> <ul style="list-style-type: none"> - identyfikuje postacie: Macieja Rataja, Walerego Sławka, Edwarda Rydz-Śmigłego; - opisuje skutki polityczne i ustrojowe zamachu majowego; 	<p>grupa <i>piłkowników</i>;</p> <ul style="list-style-type: none"> - porównuje pozycję prezydenta w konstytucjach marcowej i kwietniowej; - charakteryzuje rządy sanacyjne; - przedstawia politykę sanacji wobec opozycji; - omawia rządy sanacyjne po śmierci Józefa Piłsudskiego. 	<p>na losy II Rzeczypospolitej i jej obywateli.</p>
---	--	--	--	--	--	---

<p>5. Osiągnięcia II Rzeczyposp olitej</p>	<p><i>brzeski, konstytucja kwietniowa, Bereza Kartuska</i> – postacie historyczne: Ignacy Mościcki, Walery Sławek, Józef Beck, Edward Rydz-Śmigły</p>	<p>– ocenia życie społeczno-gospodarcze II Rzeczyposp olitej, uwzględniając kryzysy i osiągnięcia (XXIX.3) – charakteryzuje społeczną, narodowościową i wyznaniową strukturę państwa polskiego (XXIX.1)</p>	<p>– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>Polska A i Polska B, Centralny Okręg Przemysłowy</i>; – wskazuje na mapie obszar Polski A i Polski B, obszar COP-u, Gdynię; – wymienia różnice między Polską A i Polską B; – rozwinięcie skrótu COP; – charakteryzuje społeczeństwo II Rzeczyposp olitej pod względem narodowościowym; – przedstawia strukturę społeczną II Rzeczyposp olitej.</p>	<p>– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>reforma rolna, reforma walutowa, hiperinflacja, magistrata węglowa</i>; – identyfikuje postacie: Eugeniusza Kwiatkowskiego, Władysława Grabskiego; – na podstawie mapy wymienia okręgi przemysłowe II Rzeczyposp olitej; – omawia strukturę narodowościową i wyznaniową II Rzeczyposp olitej; – wymienia reformy rządu Władysława Grabskiego; – przedstawia budowy</p>	<p>– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>asymilacja narodowa, getto ławkowe, hiperinflacja</i>; – zna daty: reformy walutowej Władysława Grabskiego (1924), rozpoczęcia budowy Gdyni (1921), rozpoczęcia budowy COP-u (1937); – wskazuje na mapie przebieg magistrały węglowej; – przedstawia problemy gospodarze, z jakimi borykała się Polska po odzyskaniu niepodległości; – omawia założenia i realizację reformy rolnej; – omawia stosunki polsko-żydowskie; – wyjaśnia, na czym polegać miała asymilacja narodowa i państwowa;</p>	<p>– zna daty: ustawy o reformie rolnej (1920 i 1925), przeprowadzenia spisów powszechnych w II Rzeczyposp olitej (1921 i 1931); – opisuje sposoby przewycięzania trudności gospodarczych przez władze II Rzeczyposp olitej; – charakteryzuje politykę władz II Rzeczyposp olitej wobec Ukraińców.</p>	<p>– ocenia wpływ reform Władysława Grabskiego na sytuację gospodarczą II Rzeczyposp olitej; – ocenia znaczenie portu gdynińskiego dla gospodarki II Rzeczyposp olitej; – ocenia gospodarczą działalność Eugeniusza Kwiatkowskiego; – ocenia politykę władz II Rzeczyposp olitej wobec mniejszości narodowych.</p>
--	--	--	--	--	--	--	---

	<p><i>Przemysłowy,</i> asymilacja narodowa, getto ławkowe, <i>numerus clausus</i> – postać historyczna: Eugeniusz Kwiatkowski, Władysław Grabski</p>			<p>portu w Gdyni;</p>			
<p>6. Kultura i nauka II RP</p>	<p>– wymienia najważniejsze osiągnięcia kulturalne i naukowe Polski w okresie międzywojennym (XXIX.3)</p> <p>– rozwój szkolnictwa w II Rzeczypospolitej</p> <p>– osiągnięcia polskiej nauki (filozofia, matematyka, chemia)</p> <p>– dorobek i twórcy polskiej kultury w dwudziestoleciu międzywojennym (literatura, poezja, malarstwo, architektura)</p> <p>– rozwój polskiej kinematografii</p> <p>– postacie historyczne: Stefan Banach, Władysław Reymont, Stefan Żeromski, Witold Gombrowicz, Bruno Schulz, Stanisław Ignacy Witkiewicz, Julian Tuwim, Zofia Nałkowska, Maria Dąbrowska, Franciszek Żwirko, Stanisław Wigura</p> <p>– znaczenie terminów: <i>analfabetyzm</i>.</p>	<p>– wyjaśnia znaczenie terminu <i>analfabetyzm</i>;</p> <p>– identyfikuje postacie: Władysław Reymonta, Stefana Żeromskiego;</p> <p>– wymienia przedstawicieli polskiej literatury w dwudziestoleciu międzywojennym i ich dzieła;</p> <p>– wymienia nurty, które powstały w malarstwie i architekturze.</p>	<p>– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>ekspresjonizm, impresjonizm</i>;</p> <p>– identyfikuje postacie: Zofii Nałkowskiej, Marii Dąbrowskiej, Witolda Gombrowicza, Juliana Tuwima;</p> <p>– omawia rozwój edukacji w II Rzeczypospolitej</p> <p>– wymienia osiągnięcia polskich naukowców w dziedzinie nauk matematycznych.</p>	<p>– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>formizm, modernizm, funkcjonalizm</i>;</p> <p>– identyfikuje postacie: Franciszka Żwirki, Stanisława Wigury;</p> <p>– wymienia przykłady wyższych uczelni funkcjonujących w II RP;</p> <p>– wymienia przedstawicieli nauk matematycznych, twórców filmu i sztuki w Polsce międzywojennej;</p>	<p>– wyjaśnia znaczenie terminów: <i>skamandryci, awangarda</i>;</p> <p>– zna datę reformy szkolnictwa (1932);</p> <p>– identyfikuje postacie: Bruona Schulza, Tadeusza Dołęgi-Mostowicza, Hanki Ordonówny;</p> <p>– wymienia architektów tworzących w okresie II Rzeczypospolitej i ich osiągnięcia;</p> <p>– charakteryzuje kierunki w sztuce i architekturze i literaturze II Rzeczypospolitej.</p>	<p>– ocenia dorobek kultury i nauki polskiej w okresie międzywojennym.</p>	

7. Schyłek niepodległości	<p><i>awangarda, Enigma, Luxtorpeda</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - postawa Polski wobec decyzji konferencji monarchijskiej - zajęcie Zaolzia przez Polskę - niemieckie żądania wobec Polski - stanowisko władz polskich wobec roszczeń Hitlera - zacieśnienie współpracy Polski z Francją i Wielką Brytanią - pakt Ribbentrop-Mołotow i jego konsekwencje - postawa społeczeństwa polskiego wobec zagrożenia wybuchem wojny - postacie historyczne: Joachim von Ribbentrop, Wacław Mołotow 	<ul style="list-style-type: none"> - przedstawia główne kierunki polityki zagranicznej II Rzeczypospolitej (XXVIII.5) - charakteryzuje politykę ustępstw Zachodu wobec Niemiec Hitlera (XXX.2) - wymienia konsekwencje paktu Ribbentrop-Mołotow (XXX.3) 	<ul style="list-style-type: none"> - zna datę paktu Ribbentrop-Mołotow (23 VIII 1939); - wymienia sojusze, jakie zawarła Polska w dwudziestoleciu międzywojennym; - przedstawia żądania, jakie III Rzesza wysunęła wobec Polski w 1938 r.; - wymienia postanowienia paktu Ribbentrop-Mołotow. 	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia znaczenie terminu: <i>Zaolzie, eksterytorialność</i>; - zna datę zajęcia Zaolzia przez Polskę (2 X 1938); - identyfikuje postacie: Joachima von Ribbentropa, Wacława Mołotowa, Józefa Becka; - wskazuje na mapie: Zaolzie, obszary, które na mocy paktu Ribbentrop-Mołotow miały przypaść III Rzeszy i ZSRS; - omawia postawę władz II Rzeczypospolitej wobec żądań niemieckich; - wyjaśnia, jakie znaczenie dla Polski miało zawarcie paktu Ribbentrop-Mołotow. 	<ul style="list-style-type: none"> - charakteryzuje stosunki polsko-radzieckie i polsko-niemieckie w dwudziestoleciu międzywojennym; - wyjaśnia, w jakich okolicznościach nastąpiło włączenie Zaolzia do II Rzeczypospolitej; - wyjaśnia, jakie cele przyświecały polityce zagranicznej Wielkiej Brytanii i Francji wobec Polski w 1939 r. 	<ul style="list-style-type: none"> - zna datę przemówienia Józefa Becka (5 V 1939); - przedstawia przyczyny konfliktu polsko-czechosłowackiego o Zaolzie; - charakteryzuje relacje polsko-brytyjskie i polsko-francuskie w przededniu II wojny światowej; - wyjaśnia, jaki wpływ miały brytyjskie i francuskie gwarancje dla Polski na politykę Adolfa Hitlera; - wyjaśnia, jakie znaczenie dla Polski miało zawarcie paktu Ribbentrop-Mołotow. 	<ul style="list-style-type: none"> - ocenia pozycję II Rzeczypospolitej na arenie międzynarodowej; - ocenia postawę rządu polskiego wobec problemu Zaolzia.
---------------------------	--	--	---	--	---	--	---

Joachim von Ribbentrop